

OmSorg

Handleplan for GXU

Indhold:

Ved forældres/søskendes død	s. 2
Ved elevs alvorlig sygdom eller sygdom i nærmeste familie	s. 2
Ved ulykke i skolen	s. 3
Ved elevs død	s. 3
Ved dødsfald blandt personalet	s. 4
Ved forældres skilsmisse eller andre belastende hændelser	s. 5
Generelt om sorg/sorgreaktioner blandt børn og unge	s. 5
Tegn på forbedret trivsel	s. 6
Kontakt	s. 7
Litteratur og hjemmesider	s. 7

Ved forældres/søskendes død

1. Får man viden om et dødsfald orienteres skolelederen omgående.
Man skal sikre at informationen er korrekt.
2. Den pågældende elevs øvrige lærere, de enkelte teams, orienteres af skolelederen.
3. Temateamet og skolelederen drøfter, hvem der kontakter hjemmet. Situationen afgør om henvendelsen foregår pr. telefon i første omgang, eller om man opsøger familien på bopælen.
4. Ved kontakten med hjemmet drøftes, hvad de øvrige elever i klassen og deres forældre skal vide om dødsfaldet. Fra skolens side skal det udtrykkes, at vi har behov for at give information videre til de øvrige klassekammerater, der næppe kan undgå at være berørt af hændelsen.
5. Familien skal spørges om deres holdning til elevers og læreres deltagelse i bisættelsen/begravelsen.
6. Forældrene i den berørte klasse skal være opmærksomme på psykiske reaktioner hos de unge. Forældrene bør informeres om, at det er en god idé at give sig tid til at tale om dødsfaldet.
7. Temateamet og skolelederen beslutter hvorledes den berørte unge skal modtages igen i skolen. Den berørte unge må ikke mødes med tavshed. Det kan overvejes om klassekammerater skal skrive et brev til den berørte elev, for dermed at give mulighed for at udtrykke medfølelse.
8. Den berørte elev skal i videst muligt omfang følges tæt i den efterfølgende tid og tilbud skal gives om samtale med skolens psykolog. Skolelederen har i øvrigt ansvaret for, at den berørte elev tilbydes hjælp i op til 6 måneder efter dødsfaldet.

Ved elevs alvorlig sygdom eller sygdom i nærmeste familie

1. Kontaktlæreren sikrer, at informationen er korrekt.
2. Kontaktlæreren orienterer ledelsen og den pågældende elevs øvrige lærere og de enkelte teams.
3. Kontaktlæreren er forpligtet til at kontakte hjemmet for at aftale, hvordan situationen skal håndteres.

Aftalen skal indeholde anvisninger på hvordan skolen skal holde kontakt med hjemmet fremadrettet. Hjemmebesøg, hospitalsbesøg m.v. og hvem, der skal orienteres: Klassen, service- og kontorphersonale, lærergruppen.
4. Teamet aftaler, hvordan der skal orienteres i klassen blandt kammerater. Det overvejes, hvordan det gøres hensynsmæssigt i forhold at den pågældende unge føler sig velkommen i klassen uden hverken overdreven omsorg eller at føle sig helt forladt, fordi kammeraterne forsøger at undgå ham/hende.
5. Aftalen med hjemmet skal forelægges de involverede personer.

6. Den berørte elev skal i videst muligt omfang følges tæt i den efterfølgende tid og tilbud skal gives om samtale med skolens psykolog.

Ved ulykke i skolen

Forholdsregler på ulykkesstedet

1. Tilstedeværende personale/personale først til stede, sørger for at underrette skoleleder og gør indsats for at holde eleverne væk fra ulykkesstedet og ambulance tilkaldes.
2. Personalet tager sig specielt af dem, der har været vidner til ulykken.
3. Hvis det er nødvendigt hentes kontaktlæreren, andre lærere eller skolesundhedsplejersken.
4. Behov for en skriftlig meddelelse til de berørte elevers hjem vurderes i hvert enkelt tilfælde.

Underretning

1. Skolelederen underretter, efter vurdering af ulykkens omfang, elevens/elevernes hjem om ulykken.
2. Ved ulykker med dødelig udgang underrettes familien af sygehus, politi eller præst.
3. Skolelederen informerer, efter vurdering af ulykkens omfang, personalet.
4. Skolelederen giver, efter vurdering af ulykkens omfang, besked til sundhedsplejerske og skolepsykolog, som så eventuelt indfinder sig på skolen.
5. Kontaktlærerne informerer deres klasser. Tal åbent og konkret om det, som er sket. Lad eleverne snakke om det, de tænker og føler. Kontaktlæreren sørger for, at ingen elev kommer hjem til et tomt hus.

Opfølgning

1. De eventuelt fraværende elever, får direkte besked om ulykken af læreren.
2. Reaktionsmønstrene efter en ulykke er ikke ens. Hav opmærksomhed på, at nogle som ikke umiddelbart ser ud til at reagere, kan få reaktioner senere.
3. Elever, som har behov for det, skal tilbydes efterbehandling.
4. Ved skader, der fører til længere sygehusophold, holder en udpeget kontaktperson kontakt med hjemmet og sygehuset.
5. Hvis en elev får varige mén efter ulykke, følges dette specielt op af kontaktperson med hensyn til tilbagevenden.

Ved elevs død

1. Får man viden om et dødsfald kontaktes skolelederen omgående. Man skal sikre sig at informationen er korrekt.
2. Skolelederen orienterer den afdøde elevs øvrige lærere.
3. Skolelederen orienterer resten af personalet.
4. Skolelederen og temateamet drøfter, hvem der kontakter hjemmet. Situationen afgør om henvendelsen i første omgang foregår pr. telefon, eller om man opsøger forældrene på bopælen. Skolelederen udsender kondolencebrev til forældrene.
5. Den afdøde elevs forældre orienteres om, hvad der skal foregå næste dag på skolen – bl.a. at der vil blive sendt brev hjem til samtlige elever. Hjemmet får anledning til at

sige, om der er noget de selv ønsker skal siges eller gøres. Der aftales tidspunkt for næste kontakt til hjemmet.

6. Forældrene skal spørges om deres holdning til læreres og elevers deltagelse i begravelsen / bisættelsen.
7. Der forberedes et brev til samtlige hjem. Det er vigtigt, at forløbet forklares – med al mulig hensyntagen – så alle får den samme forklaring, og risikoen for rygtedannelse dermed minimeres. Brevet skal samtidig beskrive, hvordan dagen er forløbet på skolen og hvordan de næste dage vil forløbe. Det skal endvidere fremgå af brevet, at forældrene skal være opmærksomme på psykiske reaktioner hos de unge, samt at det er en god idé at tale om hændelsen.
8. I tiden umiddelbart efter dødsfaldet, er det vigtigt, at vi som skole har skærpet opmærksomhed på de øvrige elevers reaktioner. Skolelederen og skolepsykologen kan evt. bistå med råd og vejledning. I samarbejde med hjemmet besluttet det, hvordan man i øvrigt vil mindes afdøde, eksempelvis ved levende lys etc.
9. Hvis beskeden om dødsfaldet kommer i skoletiden, hejses flaget på halv stang inden mindehøjtidelighed i skolens café. Skolelederen orienterer alle temateams / lærere forud for mindehøjtideligheden og de enkelte temateams / lærere er ansvarlige for at orientere i klasserne. Derefter afholdes mindehøjtidelighed i skolens café med mindeord, 1 minuts stilhed og sang/salme. Caféen skal være udsmykket til lejligheden – eksempelvis med levende lys.
Kommer meddelelsen udenfor skoletid, anvendes planen den efterfølgende dag.
10. Senere: Det er vigtigt, at vi i de berørte klasser med jævne mellemrum husker at tale om den afdøde elev.

Ved dødsfald blandt personalet

1. Får man viden om et dødsfald orienteres skolelederen. Man skal sikre sig, at informationen er korrekt.
2. Skolelederen orienterer personalet, elever og forældre. Der afholdes mindehøjtidelighed, med mindeord, 1 minuts stilhed og sang (evt. Altid frejdig...)
3. Familien kontaktes af skolelederen eller eventuelt af nærtstående kollega. Situationen afgør om henvendelsen foregår pr. telefon i første omgang, eller man opsøger familien på bopælen. Skolelederen udsender kondolencebrev.
4. Familien orienteres om, hvad der skal foregå på skolen næste dag.
5. Familien skal spørges om deres holdning til elevers deltagelse i begravelsen / bisættelsen. Skolelederen skriver mindeord til skolebladet / skolens intranet.
6. Flaget hejses på halv stang.
Der afholdes mindehøjtidelighed i caféen med mindeord, 1 minuts stilhed og sang/salme. Caféen skal være udsmykket til lejligheden – eksempelvis med levende lys.

Ved forældres skilsmisse eller andre belastende hændelser

Kontaktlæreren laver en aftale med eleven om, hvordan eleven selv ønsker, at det håndteres. Kontaktlæreren følger løbende op på aftalen.

Generelt om sorg/sorgreaktioner blandt børn og unge

Børn og unges forståelse af døden hænger sammen med, hvor gamle de er. Det samme gælder for forestillinger de gør sig i forbindelse med deres fars eller mors død.

I store træk kan man opdele børnene i følgende grupper fra 2 – 18 år:

2- 4 år:

Små børn opfatter i døden som endelig. De kan ikke forstå, at den døde mor eller far ikke vender tilbage. De føler sig forladt. Små børn stiller ofte vanskelige spørgsmål

- Kommer mor/far ikke snart hjem?
- Hvor er mor/far?
- Hvad laver mor/far?

Små børn kan plages af stærke skyldfølelser, som ikke altid er logiske. Et barn kan tro at faderen eller moderen er syg, fordi de sagde ”dumme far/mor”.

5 – 9 år:

Børn i denne alder forstår gradvist, at døden er uigenkaldelig. Det er ikke usædvanligt, at de forestiller sig døden som en person. De tænker intenst over, hvordan det mon er at være død. Børn blander ofte fantasi og virkelighed sammen. Hvis de ikke får mulighed for at se deres døde mor / far, kan de tro, at den døde ser lige så uhyggelig ud som eksempelvis dræbte i voldsfilm.

10 – 11 år:

Forholdet til døden begynder at minde om de voksnes. De forstår, at døden er uundgåelig. Børn i denne alder gør sig store spekulationer over, hvad der sker efter døden. Angsten for selv at dø er stor, og børnene har ofte vanskeligt ved at falde i søvn.

12 – 13 år:

Børnene er ofte i stand til at beherske eller fortrænge deres angst – modsat mindre børn. Det er ikke usædvanligt, at børn i denne aldersgruppe siger, at de ikke er bange for døden. Børnene er meget påvirkede af, hvordan de voksne i deres nærhed taler om døden. Fornemmer børnene at døden og det at tale om døden er tabu, holder de deres tanker for sig selv.

14 – 18 år:

Børnene / de unge er i en fase af livet, hvor de frigør sig fra hjemmet. Det gør det ofte ekstra svært at bearbejde tabet og sorgen.

Mange føler, at dødsfaldet forhindrer dem i at leve og more sig som andre unge. De får dårlig samvittighed og undertrykker deres behov.

Reaktionerne kan spænde fra at spille høj musik – til den totale fornægtelse af sorgen.

Har der været mange konflikter mellem den unge og den afdøde, kan det fremkalde stærke minder, som giver en dybfølt skyldfølelse. Tanker om selvmord for at genforenes med den døde kan forekomme.

Nogle af de almindeligste sorgreaktioner er:

- Angst
- Stærke minder
- Søvnforstyrrelser
- Tristhed, længsel, savn
- Vrede og opmærksomhedskrævende adfærd
- Skyld, selvbekyndelse og skam
- Skolevanskeligheder
- Fysiske gener

Andre mulige sorgreaktioner:

- Regressiv adfærd
- Social tilbagetrækning
- Fantasier
- Personlighedsforandringer
- Fremtidspessimisme
- Spekulationer over årsag og mening
- Vækst og modning

Tegn på forbedret trivsel

Det er kontaktlærerens ansvar at følge op på, om eleven udviser forbedret trivsel. Tegn på, at elevens trivsel forbedres ses ved, at eleven i sin sorgfase med tiden når 'nyorienteringsfasen' i nedenstående reaktionsmønstre (fra Cullberg: 'Krise og udvikling'):

Chockfasen: Uvirkelighedsfølelse (Kortvarig. Fra et par timer til nogle dage)

- Handler ikke rationelt
- Der er voldsomme følelsesudladninger
- En forstyrret virkelighedsopfattelse

Reaktionsfasen: (varighed fra uger til flere måneder)

- Forsøg på at genetablere en mening eller forståelse
- Smerte og sorg
- Søvnforstyrrelse, manglende appetit
- Psykologiske forsvarsmekanismer

Bearbejdningsfasen: (Kan vare i over et år)

- Accept af at det skete ikke kan ændres
- Færre psykiske forsvarsmekanismer
- Mere almindelige og forståelige løsningsmetoder

Nyorienteringsfasen: (Vil bestå hele tiden)

- Normal psykisk balance
- Orientering imod fremtiden
- Hændelsen er blevet en integreret del i livserfaringen. Personen vil leve med et ar i sjælen, som aldrig forsvinder.

Kontakt:

Centerleder GXU Jesper Væver Jensen/ledelse	Tlf. 39 57 61 50
Skolepsykolog Hanne Bisgaard	Tlf: 51 59 57 77
Skolepsykolog Ask Schmidt Rasmussen	Tlf: 30 33 30 17
Kræftlinien	Tlf. 80 30 10 30
Kræftens bekæmpelse	Tlf. 35 25 77 00
Børnetelefonen - Børns vilkår	Tlf. 35 55 55 57

Litteratur:

Lis Hillgaard, Lis Keiser & Lise Ravn: Sorg og krise.

ISBN: 87-412-0133-7.

Socialpædagogisk Bibliotek

Link: <http://www.hansreitzel.dk/Datterforlag/HansReitzel/hrf.nsf/0/7345724281284C2FC1256EBE003293CE>

Marianne Davidsen-Nielsen & Nini Leick: Den nødvendige smerte.

ISBN: 87-412-0336-4.

Socialpædagogisk Bibliotek

Link: <http://www.hansreitzel.dk/Datterforlag/HansReitzel/hrf.nsf/0/CD7DFC5AEAAE7A0BC1256EBD001181CC>

Hjemmesider:

<http://www.ungeogsorg.dk/>

http://www.netdoktor.dk/tema/sorg_krise/index.shtml